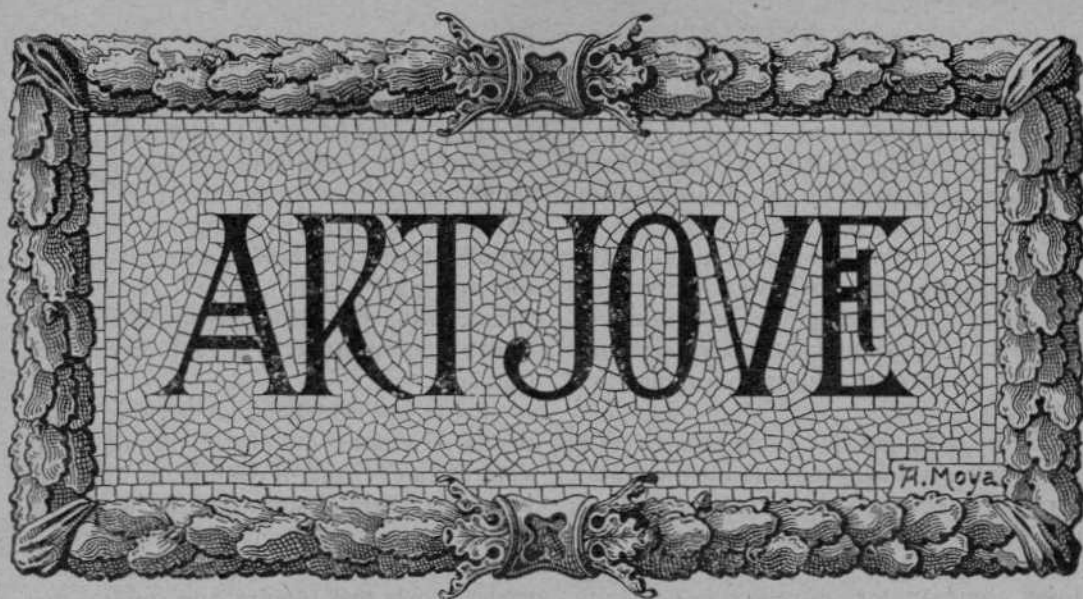

REVISTA QUINZENAL

ARTS * LITERATURA * CIENCIES

Preus de subscripció: trimestre	1 pesseta
Fòra de ciutat, trimestre	1'15 »
Número solt, ab folletins	15 cèntims
Número endarrerit, ab folletins	25 »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE SEGON, Mercaders, 38
ESCOLES DEL DISTRICTE SEGON, Mercaders, 40

SUMARI: Discurs presidencial dels Jocs Florals d'enguany, per Miquel Costa y Llobera, Pbre. — Institucions d'ensenyança, per Emili Gents y Horta. — En el Desert (poesia), per Alfons Maseras. — Les Escoles del Districte sisè, per F. Jové y Vergés. — A Eirené (poesia), per Josep Carner. — La sortida de les coves d'Artà, per Fèlix Escalas. — Primavera (poesia), per Miquel Ferrà. — La faltada, per J. Gori. — A Jeremies (poesia), per Jaume Bofarull. — La princesa veritable, per Carme Bargués. — A les montanyes vehines de Barcelona en els temps moderníssims (poesia), per Vicens Balanzó. — Llibre dels enamorats (acabament), per I. L. Brichs Quintana. — Crònica d'art, per Brichs, X., Eladi Homs. — Noves. — Anuncis.

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

«Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria», Montjuic de Sant Pere, 12, pral. Llibreria «L'Avenç», Ronda Universitat, 20, y en la Redacció y Administració de la nostra Revista.

DISCURS PRESIDENCIAL

DELS

JOCS FLORALS D'enguany

Enguany la Presidencia dels Jocs Florals es escaiguda a un suprem poeta, a l'autor de les incomparables Horacianes. La bella institució poètica ha sigut honrada y enaltida per aital President. Ab molt de goig som els primers a publicar el seu discurs íntegre. Contavem donar les poesies premiades d'en Xavier

Viura y d'en Gabriel Alomar, però elles són ja prou conegudes per haver-les publicades la premsa diària.

Parla en Costa:

SENYORES Y SENYORS:

UN solitari de les lletres, un contemplatiu de la poesia, sortit de l'acostumat recó pera ocupar la Presidencia dels Jocs Florals de Barcelona, la ciutat més agitada, no es això un contrasentit? A molts ho

semblarà sens dubte; y per aquesta consideració no m'atreveria a ocupar aquest setial eminent, si la meua insignificancia no venia a demostrar que'ls Jocs Florals de Barcelona, a diferencia d'altres, no afreturen ni reclamen el prestigi de cap figura política, perquè ja'n tenen prou ab la virtut poètica de l'esperit que entranen. Així, doncs, la meua insignificancia mateixa pot servir pera fer ressaltar l'íntima grandesa d'aquest acte. Per això precisament he pogut acceptar l'honor de presidir aquest honorable Consistori.

Bé ho coneixeu que l'acte present no es un simple certamen com els altres que tot arreu se celebren. No's tracta aquí tant sols de premiar y aplaudir unes quantes composicions escullides y d'estimular ab modestes joyes alguns autors novells o ja coneguts. Aquí hi ha qualque cosa més: hi ha'l solemni reconeixement, la fe de vida d'una llengua y el geni de la familia catalana.

Y com escau al primer diumenge de Maig la nostra festa! Tal volta aquells prohoms qui la restabliren l'any 1858, al posarla a principis del mes de les flors, no pensaren sinó en l'antiga costum y en lo propi del temps primaveral pera una festa de la poesia; però com l'instint poètic troba sempre relacions y harmonies més transcendents de lo que's proposava, aquells restauradors, a l'escullir pera aquest certamen el primer diumenge de Maig, afinaren un símbol. No es veritat que dintre aquesta institució tot diu y clama *Primavera*? La profusió espontania d'inapresos cantors; la multitud de cantors qui creix in comptable com els esbarts de l'aucellada novella; un no sé què de frescal, solixent y encoratjador, fins entre boires y amenaces de tormenta; les flors esclatant arreu damunt les mateixes ruïnes; tot aquí fa l'impressió del temps gentil en que pugen les saves y se renova la vida de la terra. Celebrem, doncs, aquesta Pasqua florida, considerant l'importancia de lo qui resurgeix, això es, la llengua y el geni de la nostra raça.

La llengua! Ho es ben bé aquella augusta princesa primogènita del nobilíssim tronc llatí, la qual, festejada dels trovadors primer que cap de ses germanes, presidí les Corts d'Amor y gentilesa. Ho es la mateixa qui,

destronada y desconeguda de ses germanes qui després cenyien corona, ja sols pogué viure pobrement a la pagesia o servir a les ciutats pera les feines més humils y grosses. Talment la contemplava, desde aquest setial, simbolisada en la malestruga heroïna d'una de les nostres cançons populars, aquell Mestre qui tantes ne sabia, aquell incomparable Aguiló qui s'era armat cavaller defensor d'aquesta senyora de sos penaments, la molt noble y abatuda Llengua Catalana.

Tanta es l'evidencia del fet, que'ls mateixos adversaris de nostre idioma ja no s'atreveixen a negar-li condicions de poder y energia. Pera desprestigi-la ja se contenten en atribuir-li una absoluta duresa y aspror intolerable. No negaré que la nostra parla es més tost intensa que sonora, més bé cantelluda y enèrgica que mòrbida y suau. Però, com es tant intensament expressiva, no li manquen inflexions amorívoles y dolces sempre que lo tendre del sentiment o lo placèvol de l'idea ho reclama. Oh! Com flueix eufònic el nostre antic llenguatge dins l'estil sossegat dels vells cronistes o dins la prosa substanciosa y doctrinal d'un Lluïl o d'un Eximeniç! Y, si volem exemples contemporanis, ¿no es veritat que podem retreure poesia catalana tant suau y dolça com *rieró de mel*, per usar la mateixa frase del místic poeta dels *Idilis*? ¿No es veritat que del propi Verdager, de l'insigne Aguiló y d'altres, s'en poden recullir pàgines de prosa tant fluida y galana, que es digna certament de les llengües més exquisides y cultes? Si la nostra parla apareix sovint com aspra y revescosa, no es tot per culpa d'ella, sinó principalment per obra d'escriptors qui la malmenen. Molts encara són els qui, sense conèixer-la prou, s'en volen servir, lligant-la al jou de lleys y formes que li són estranyes, y per lo mateix la violenten, tornant-la indòcil y dura.

Però encara concedint que la nostra llengua sia més aspra y ferrenya que ses germanes, l'haurem de creure inferior an elles per tal motiu? Ah! No, certament. Un idioma no s'ha d'avalorar per la simple sonoritat acústica, per l'afalac de les orelles, sinó principalment per la seva virtut y potencia expressiva. Perquè, senyors, l'objecte

del llenguatge articulat no es fer música (pera això tenim els rossinyols, els instruments y les orquestes), sinó que l'objecte del llenguatge es comunicar les idees y els sentiments ab tota l'eficacia y concreció o justesa possible. Segons aquest concepte essencial del llenguatge, un idioma serà més excelent conforme sia més expressiu. Ara bé: desde tal punt de vista claríssim, qui no descobreix ja l'excelencia de la llengua catalana?

L'intensitat d'expressió es el caràcter propi d'aquest idioma. La frase hi adquireix una precisió perfecta ab l'ús d'aquelles partícules (*en, ne, hi*) qui tantes vaguetats o circumloquis eviten. Per altra part, si convé donar l'impressió de lo imprecís, no manquen mots oportuns com *gaire y força*. Aumentatiu y diminutiu de significació acariciadora o despectiva s'en forma la nostra llengua ab tanta profusió com l'italiana. Igualment ne posseeix la riquíssima facultat de formar verbs arreu dels adjectius o substantius que's vulla. Així podem pintar ab dos mots «l'esbart de corbs *negrejant* sobre la neu qui *blanqueja*». Així'l venerable Milà pogué escriure: «Quina ciutat *torreja* sota l'Oroel?» Y no es veritat que aquesta sola paraula *torreja* té més poder sugestiu que tota una descripció? Es també aventatge del nostre parlar la possessió d'aquells verbs indicadors d'un estat, com *seure y jaure*, que altres llengues han de traduir per un circumloqui. Oh! Y en la formació de paraules compostes la nostra llengua té la potencia màxima entre totes les neo-latines. En quina altra se pot dir *cor-pres*, *coll-torcer*, *ull-ferir* y tantes expressions com aquestes, que intensifiquen poderosament el llenguatge? Que s'alabin en bona hora de major riquesa altres idiomes més copiosos en sinònims: jo seguiré persuadit de que no es riquesa major tenir deu paraules pera dir una mateixa cosa y en cambi trobar-se ab coses pera les quals no's té paraula, encara que sien coses tant íntimes com l'*anyorança* o tant necessaries com *dinar*... Ah! No'n dubteu, senyors: la llengua catalana, posseint tanta eficacia expressiva, té lo que principalment dóna valor y mèrit efectiu a un idioma.

Es, per tant, una llengua de magnífiques

condicions literaries, y que, estant lliberta de fardatge acadèmic y burocràtic, resulta per això mateix molt més apta pera la poesia. Cal, emperò, estudiar-ne la proteica varietat, penetrar-ne l'indole, que a través de tantes variacions es la mateixa, cooperant aixís a l'armònica reintegració del parlar catalanesc, obra que ja tenim impulsada pel senzill heroisme d'un apòstol com es Mossèn Alcover! Sols així recobrem la nostra herencia filològica, ab tota sa riquesa de vocabulari. Sols així la recobrem ab tota l'independencia de sa propria sintaxi, que, essent tant precisa y clara com la francesa, no està, com aquesta, lligada al jou inflexible de l'ordre que anomenen lògic. El dia en que tal obra de reintegració serà feta, apareixerà, admirable de força, de gracia y expressiva bellesa, el *verb consubstancial* de la nostra raça al consistori dels idiomes indiscutibles; y aleshores tindrà ressò universal el crit entusiasta que aquí ja brolla dels cors: Visca la llengua catalana!

Més cada llengua indica un geni, un esperit d'inspiració distinta dins el gran conjunt humà. Aquest geni, que cada llengua o raça té en potencia, arriba o no arriba a la seva eclosió, segons les circumstancies; y aixís, mentres a uns pobles ni tant sols consegueix aponcellar, a uns altres floreix esplèndid y abundantament fructifica. El geni de Catalunya, a l'aponcellar gentil de la gaya ciencia y sa ufanosa literatura mitg-eval, entre 'ls plançons de llorer y de roure de ses cròniques y ses gestes, de ses lleys y sos monuments admirables, prometia una eclosió vigorosa, ben caracterisada y plena de l'agre del terror. Però a la tombada del segle XV, per causes prou conegudes, aquell geni corsecà y, emmustiant-se ab l'idioma tota l'ufania de la raça, ja no més resisteix, despullada, la duresa de l'antiga soca... Més veus-aquí que de l'antiga soca resistent brosten tanyades novelles, aponcellant-s'hi de bell nou les esperances que'l mal temps esfullà abans que fessin el fruit que prometien. ¿Granarà aquesta vegada l'esplet de la nostra sava qui torna a sentir la primavera? Donarà Catalunya aquesta volta son contingent definitiu a l'obra de l'universal cultura? Ah, senyors! Jo no som profeta ni fill de profeta, però bé puc assegurar que aquí's respira l'esperança

profusament espargida per l'actual florença del geni català en les diverses branques de l'elevació humana.

Lluny de nosaltres el mesquí *chauvinisme* de creure tot lo de casa superior a lo de fora y ja definitiu. Reconeguem en bona hora que la nostra renaixença, com tota renovació laboriosa, té molt de vacilant, de provisor, d'imperfet. Més cal reconèixer també que aquesta renovació, en mitg de ses deficiències, va produint obres en que's manifesta plena de força y d'embranchada. Una renaixença qui té poetes com un Verdaguer, pensadors com un Torres y Bages, artistes com un Gaudí, ja té proves suficients de vitalitat potentíssima y de glorioses esperances. Una literatura aont en poc temps apareixen obres com *Marines y Boscatges*, d'En Ruyra, y com l'inacabada *Llegenda de Jaume'l Navegant*; aon se donen ara en pocs mesos meravelles tant fortes com *Solitud* y tant exquisides com *Els Fruits saborosos*, ja'n té prou pera imposar-se.

Més pera un rebre l'impressió de la renaixença catalana no cal ni tant sols estudiar-ne les produccions: basta arribar aquí y obrir els ulls ab senzillesa, nets de prejudicis odiosos ab que tot se desfigura. L'extranger desapassionat qui entra per primera volta dins aquesta Barcelona, *cap y casal de Catalunya*, ja'n reb tot-d'una l'impressió de força, de creixença, de juvenívola encoratjament. Si ell sab veure y sentir, ja destria ben aviat, entre la pompa de construccions vulgars y pretencioses, gentils audacies de caràcter indígena, reveladores d'una forta arquitectura novella, qui rebrà sa majestàtica corona quan dominin sobre la dilatada ciutat les excelsituts de la *Sagrada Família*. Si l'observador sab veure y sentir, entre tota aquesta agitació y plètora de vida, descobrirà la força íntima, l'impuls inicial qui tot ho promou y sustenta... Es el *genius loci*, l'esperit local d'aquesta dura y noble terra. Ah! Tots aquells qui voldrien una Catalunya rica y plena, potent y gloriosa, però sense esperit local, pretenen lo que es contradictori. Voldrien que l'arbre seguis florint y fruitant ab les arrels tallades; voldrien que l'organisme seguis ple de vida y força, després d'arrancar-li'l cor; voldrien que visqués el cos expulsada l'ànima qui l'informa. L'en-

sopiment de l'esperit local ja produí a Catalunya l'ermàs de tres centúries estèrils a tota cultura superior, fins a l'època dels Cabanyes, dels Piferrers y dels Balmes, en que's despertà indirectament el mateix esperit de l'avior. Què produiria ara l'extinció absoluta de tal esperit? Si aquesta raça ha de fer qualche cosa més que industria y comerç, cal que susciti la potencia del seu geni, qui ja dóna de sí tant bella mostra.

Oh! Sí: el geni de Catalunya va pujant. Y si ara qualcú gosava dir que la nostra poesia decau, per lo que sembla resultar del present certamen, jo li respondria que un certamen no representa tota la producció, y que, al fer-se la tria d'un munt de perles, sovint les més valioses, com que tenen major pes, no són les primeres en sortir a la superfície. Dintre la mateixa progressió ascendent de la joventut y de la primavera, sovint se troben moments d'apariencia desmayada y tristor descoratjadora; però aqueixes depressions passatgeres no aturen l'avenç de la primavera ni de la joventut. Tenim coratge!

La renaixença catalana es avuy un fet tant gloriós com impossible de negar. Doncs ja no necessita res més pera imposar-se a tot-hom. Qui podria arrogar-se la facultat de destruir-la? Ah, senyors! El simple fet de l'existència ja es un títol suficient pera'l dret a la vida. Es més: si Catalunya mateixa determinava renunciar al seu geni, al seu esperit, perdre la propria personalitat, no li assistiria may el dret de fer tal renúncia, perquè, ja ho sabeu, ningú té dret al suïcidi.

Visca, doncs, el geni renaixent de la família catalana! Però visca de tal manera que vaja realisant la noble trilogia que es lema dels Jocs Florals: *Patria, Fides, Amor*! Que la Patria s'afirmi com el solar de l'avior, destinat a perpetuar-ne les glories, harmonisant el llegítim avenç ab la tradició venerable y respectant pera obtenir respecte. Que la Fe hi sia principi vital, no ja aquella confiança buida que un altre any fou aquí preconisada, sinó aquella fe senzilla y forta com lo eternal, la que es principi y arrel de salvació de les ànimes y dels pobles. Que l'Amor s'hi escampi com aglutinant fort y suavíssim de la família y de tot el cos social y cloga ab sa balsàmica unció les ferides

obertes per on respira l'odi de classes, productor de tanta destroça...

Patria, Fides, Amor! Ab aquesta invocació vull acabar aquí mon parlament, que ja n'es hora. Y ara, distribui-vos, flors; veniu, poetes!

MIQUEL COSTA Y LLOBERA, PBRE.

INSTITUCIONS D'ENSENYANÇA

Es una veritat que està a la consciència de tot-hom, que es necessari educar y instruir ab noves fórmules y procediments d'ensenyança al nostre poble, si volem que sia digne del grau de civilització que cobeja y que logri la reivindicació dels drets que ab tanta insistència reclama. Y pera que aquesta veritat, per tot-hom afirmada, tinga realització pràctica y cabal, es que s'estan fent d'algun temps ençà inestimables esforços y treballs activíssims per part de persones y entitats que, ben convençudes de que existeix aquella necessitat, no s'espanten pas de la magnitud de l'empresa que cal portar a cap pera satisfer-la. A n'això obeeix la creació de Ateneus, Associacions, Patronats y altres institucions que tenen per fi primordial l'expansió de la cultura entre totes les classes de nostra societat. Aquelles agrupacions, per semblant o diversos camins, persegueixen totes el mateix resultat: l'enlairament intel·lectual y el millorament social de la gran família catalana.

Més en aquest punt convé formular la següent pregunta: ¿respon aquesta als esforços que en favor seu se fan? S'aprofita la gent de nostra terra d'aquestes lloables iniciatives?

Pera contestar degudament a n'aquestes qüestions, s'ha de fer una marcada distinció. La realitat prova palesament que tota empresa dirigida a proporcionar educació nova y ben fonamentada en els darrers avenços pedagògics als infants, es acollida ab entusiasme per les famílies que li confien llurs fills ab el desitg de que rebin una cultura acomodada a l'objecte d'aquelles entitats. Així veiem omplir-se d'alumnes les aules d'institucions an aquell fi encaminades, com

les nostres Escoles del Districte segon y altres de consemblant organització.

En cambi, quan la finalitat de l'empresa es la d'omplir buits de l'ensenyança oficial en matèries assimilables pera persones grans, o sia pera completar l'instrucció adquirida, no sempre troba aquella l'escalf necessari ni són correspostos com caldria'ls esforços fets en aquell sentit. Exemple: lo que passa ab institucions tant recomanables y patriòtiques com els Estudis Universitaris Catalans, que, malgrat l'obra regeneradora que informa llur creació y sosteniment, porten vida migrada per la poca assistència an algunes de les classes de transcendència prou manifesta.

Tota l'explicació dels fets apuntats en les consideracions que precedeixen se troba indubtablement en que l'instrucció y educació han de començar y gaire bé circumscriure's a l'escola primària, a condició de que sia aquesta lo més completa possible y ab les aptituds convenients pera que'n rebin sos beneficis els alumnes que hi assisteixen lliures de prejudicis y de vicioses rutines, que ab llur pes feixuc carreguen sobre l'esperit dels joves o homes grans, massa influits pera substreure-s'hi y poder adquirir nous coneixements ab aquella constància y serenitat de judici que reclamen els moderns medis d'il·lustració y fórmules pedagògiques.

Això mateix ve a donar una indicació segura pera que no quedin sense fruit les iniciatives generoses dels amants de la cultura; llurs esforços han d'encaminar-se més directament a procurar educació y instrucció als petits ab preferència als grans, ja que no sols aquells se n'aprofiten més intensament, per esser camp més abonat pera tota mena de bones llevors, com perquè en l'infantesa hem de veure-hi la generació dels homes que en el pervindre han de formar la societat catalana y lograr la consecució dels fins que reclamen les generacions actuals.

En resum: sia l'ideal d'aquestes persones que's desvetllen per la cultura popular la creació d'Escoles que puguin anomenar-se, tant per l'extensió y nombre dels coneixements que difundeixin com pels mètodes y procediments que emplein, la veritable *Universitat del poble*.

EMILI GENÍS Y HORTA

EN EL DESERT

A l'ombra de les palmeres
s'han ajaçat els camells,
les rumiantes galeres
que custodien els joiells.

Tots els perfums de l'Arabia
omplen l'oasi clement
d'aquella indolència savia
filla dels jardins d'Orient.

Y l'alarb fuma que fuma,
fent càlcols en la quietut,
omplint son redós de bruma,
de xifres lo inconegut.

Fuma la pipa daurada,
el turbà per terra extès,
y a través de sa mirada
hi veu números no més.

Branden, branden les palmeres,
filles del vent del desert,
y es cimbregen joganeres
per oblidà'l que han sofert.

Elles reben les besades
de les calmes tropicals;
elles senten les petjades
dels volcànics vendavals.

Elles fan néixer en l'arena,
en misteriosa fruició,
la font, que mansa, destrena
interminable cançó.

Branden, branden les palmeres,
cimbregant la sina en flor,
y al besar-se, joganeres,
espolsen la testa d'or.

Y un cant als aires remonta,
omplint de perfums el vent.
Y l'alarb, compta que compta,
fumant la pipa interminablement.

ALFONS MASERAS

LES ESCOLES DEL DISTRICTE SISÈ

Ja tenim una altra Escola. A poc a poc, però avançant sempre, se va realisant el noble y generós desitg d'extendre l'acció educativa del nostre poble, aprofitant tots els medis que porten a la consecució d'una obra de tanta conveniència sempre, tant urgenta en les condicions presents de la nostra vida nacional.

A Barcelona sobre tot, aon tant mils de noys se veuen abandonats d'uns y altres, fent l'aprenentatge del presidari; en la nostra ciutat cosmopolita, tant treballada per enverinades lluites de tota mena y tota mena de malsanes passions, la fundació d'una Escola, instrument el més important y d'acció més directa de regeneració, representa la satisfacció de sagrades obligacions que de cap manera hem de deixar desateses. Aquí més que enlloc se fa necessari regenerar als tendres infants, homes de demà, que estàn amenaçats d'arribar-hi dejuns de l'aliment d'una sana y vigorosa educació, per la deixadesa de l'Estat, que té descuidada la més important de ses funcions, y l'oblit de molts en el compliment de llurs devers socials.

Si l'Estat fa'l sort a les justes reclamacions de que se'ns donguin atribucions que ens permetin atendre com se mereixen els sagrats interessos de l'educació, ja que ell tant malament se'n cuida, no falten, en cambi, patricis honorables que treballen sense parar pera suplir en lo possible aquella deixadesa. Abans l'iniciativa individual, y ara la colectiva, han conseguit ja la fundació de nombroses Escoles, aon se desvaneixen les ombres de l'ignorancia tenebrosa en la llum d'una gloriosa benaurança.

Avuy arriba al Districte sisè l'halè de la nova vida. Els prestigiosos elements del «Centre Autonomista Fivaller», «Ateneu del Districte sisè» y de l'«Institut Obrer Català», porten ja enllestits els treballs pera obrir una Escola'l curs vinent. Animats de tant lloable iniciativa ja feya temps, han vist coronats els seus esforços ab un èxit complet, en qual feina no ha faltat la cooperació entusiasta del qui es ànima de tota

empresa generosa, En Ramon Monegal y Nogués.

Forces de tanta empena no podien pas aturar-se en els obstacles que sempre's presenten, fins en empreses de poca importància. Y així es com han arribat a aconseguir pera la nova Escola condicions y garanties les més recomanables en el valor pedagògic d'aquestes institucions educatives.

Això's veu en el plan, perfecte dintre'ls medis ab que's compta y l'estat del moviment pedagògic català. No es possible arribar aon voldriem, per més convençuts que estem de l'utilitat y profit dels nostres desitjos. Però ab temps y paciència tot se consegueix, y ab temps y paciència veurem arribar l'«Escola del Districte sisè» al grau de complet funcionament que ja desde un bon principi voldriem, com hi volem veure la del Districte segon, que ab tant d'èxit ve funcionant ja fa dos anys.

Y veurem més endavant noves Escoles en altres districtes de la nostra volguda Barcelona. N'hi ha prou pera estar-ne segur sabent que propòsit de tanta conveniència entra en el desitg d'aquells campions incansables. Jo, que'ls conec, sé aont arriba llur constància y fermesa. Ab la cooperació d'esperits tant coratjosos, fins serà possible veure implantada una *Escola de Comerç*, lligam de la *federació d'Escoles* esbarriades en tots els districtes.

Aquestes Escoles seran, no solament educatives, sinó també *socials*: escoles on s'hi vegin barrejats tots els estaments, y no patrimoni d'un sol. Com ja succeeix en les que venen funcionant, en elles ha de trobar-hi aixopluc lo mateix el ric que'l pobre, que a tots es ben necessaria l'educació pera'l bon compliment dels seus devers.

Y es medi poderós de que'l coneixement d'aquests devers sigui de debò eficaç, l'educació dintre d'una mateixa Escola del fill del potentat y el de l'obrer. No s'ha comprès gaire fins ara aquesta orientació educativa en la nostra terra. Y la veritat es que hem de convence'ns de que error tant greu hauria fet possible en determinats moments, encara que altres causes no hi contribuissin, l'enverinament que més d'un cop s'ha manifestat en les lluites de caràcter social aquí esdevingudes.

No es la lluita entre oposats interessos lo que enverina les renyines entre'ls homes. Lo que les fa arribar a situacions que en sa contemplació s'esquinsa'l cor que batega a l'impuls de sentiments generosos es el de suposar que l'intent capritxós de perjudicar empeny als uns contra'ls altres. Arriba aquesta preocupació fins a mantenir lluites ferotges sense que cap interès econòmic arribi a barrejar-s'hi. Quin ha sigut sinó l'origen de moltes guerres ab que s'han destroçat els pobles en folla venjança? No's veu això mateix en les baralles de carrer, que a voltes acaben d'una manera sagnanta, en que'l cop impensat, l'empena involuntaria, porten a la fi tràgica?

Neix principalment la preocupació de creure'ns víctimes d'un maliciós intent de perjudici, del desconeixement de la miserable condició de la nostra naturalesa, el que també tenim del nostre propi interès, y la debila germanor que lliga als homes. Falta an aquests dugues conviccions y un sentiment, que ben arrelats treurien de les lluites de l'humanitat, en tots els seus graus y aspectes, — lluites que, per altra part, la mateixa vida del progrés fa necessaries, — tot allò que tenen de baix y miserable.

L'educació — diguem-ne educació — que tant s'ha donat fins ara, descuida per complet aquests tres importants aspectes. No s'ensenyava al noy lo que ja era llum de veritats d'immensa transcendència pera la vida pràctica en el temps de la filosofia grega, de que's conegués a sí mateix, primera condició pera conèixer als altres; com tampoc se li ensenyava la manera de decidir ab harmonia de l'interès despulat de tot inoble egoisme en les situacions difícils de la vida. Y resta quasi oblidada aquella recomanació de que'ns estimem els uns als altres que'ns feya Jesucrist.

Una ensenyança de debò educativa resoldrà'ls dos primers aspectes del problema: l'Escola social; l'ensenyança plegada de rics y pobres ha de resoldre l'últim.

Qui podrà dubtar de l'eficàcia de l'Escola social? Qui, sobre tot, després de les tristes lliçons de l'experiència?

Encara que's prediqui l'amor entre'ls homes, serà de poc fruit aquesta ensenyança si falta en ella la part *pràctica* que tota en-

senyança, pera que de debò arrelí, necessita. Y no es fer pràctica d'estimació entre'ls homes separar-los per diferències socials, perquè l'amor es germanor, y germanor y amor neixen no pas en la separació, en l'anyorament, sinó en la comunicació dels sers.

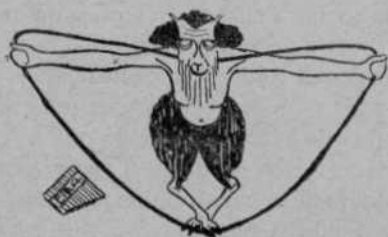
Hem de convence'ns d'una vegada que, diferenciant als homes per sa distinta condició social, y separant-los per la mateixa, es impossible que entre tots hi regni la pau y harmonia, que són símbol de l'amor. ¿Quin serà aquest amor si a la pràctica, com convé, no ab paraules tant sols, que es quan el vent se les emporta, sinó ab fets, a l'Escola aon se reuneixin rics y pobres, l'arrellem ja, lligant-se'ls homes de petits en la delitosa germanor de l'infantesa?

Ab tant sòlits fonaments serà molt difícil que pugui destruir-se may més aquesta estimació germanívola. Els separarà pot-ser la fortuna, que a l'un li serà amiga y a l'altra se li mostrarà avara; però'ls apropià y farà desaparèixer aquesta y altres diferències el lligam, més fort, de nobles passions, de dolces afeccions inesborrables.

Recordaran aquells dies feliços de l'infantesa en que cap boira'ls cegà l'esperit, l'ingenuïtat en totes les manifestacions, l'ignocència en totes les coses; aquelles cançons en que junts llençaven ses emocions d'amor y germanor; que no eren més, ni'ls diferenciava de res el vestit bo o senzill que portaven davant del mèrit.

Si així han d'esser, socials alhora que educatives, com ho serà la del Districte sisè, que'n vinguin moltes d'Escoles; que se'n fundin a cada districte, a cada barri, a cada carrer, si pot ser. Fins a n'ells s'avanci y anticipi, siguin els qui siguin tant ardits iniciadors, l'agrahiment fondíssim que'ls tindran les noves generacions, redimides a una vida digna per tant immensos beneficis.

F. JOVÉ Y VERGÈS

A EIRENÉ

AN EN J. M. TOUS Y MAROTO

Jo vull trenar-te piadosos versos,
oh Dea blanca y exquisida y rossa
qui les diades automnals regeixes
ab ton somriure.

Per tu's fa l'aire bell, suau, com una
llarga besada; y tes benignes hores
silencioses petgen les catifes
d'àurees fulles.

Has la mirada vigilanta y dolça,
l'amor confiada, provident, materna;
tes mans tranquiles, Eirené, sospesen
mòrbides fruites.

Tu tens la joia del qui fa sa tasca.
Del viure deses extremades gales,
les sitges omplés y els cellers, y contes
guanys de cullites.

Y après te gires al fahel, y ell, mentres
ets somrosada encar de la fadiga,
en l'abundancia de tos flancs reposa
la mà cansada.

Y tu, serena, respirant l'aroma
subtil y humida de les tardes fresques,
mitg ajeguda fas cruixí ab delícia
les fulleraques.

Y així ets feïnera y amorosa; l'aire
té una infinida claretat; els boscos
envermelleixen; boires d'or estretes
moren divines.

Tos dons selectes jo he cantat, les fruites;
molts s'alarmaren de la meua joia;
tu'n tens la culpa, oh Eirené, qui agites
pàmpols alegres.

JOSEP CARNER

LA SORTIDA DE LES COVES D'ARTÀ

TOT-HOM en sab qualche cosa de les coves d'Artà. Per això jo puc contar-vos una nova historia de son origen.

Déu, no content ab l'esplendor extern de que va dotar a Mallorca al casar-la ab el mar, va regalar-li un palau pera que les fa-

des, filles d'aquella unió, poguessin habitar-lo. Y desde allavors les coves d'Artà tenen l'arc de triomf de sa entrada obert de bat a bat damunt del Mediterrani.

Més jo vos diré que, pera mi, la major grandesa y atractiu de semblants meravelles no són propiament les coves, ni la magnificència de ses immenses sales, ni l'altaria de ses columnes, ni la preciositat dels degotichos,—que són estrofes d'aigua viva sospesa, al caure d'encantament,—sinó la sortida, aquella sortida colossal y única, oberta baix d'un cel qui tot tremola, com un enamorat que, ple de desitg, contempla sa estimada.

Si no resultés paradòxic y de doble sentit, diria que pot entrar-se a les coves no més pel goig que's troba a l'eixir-ne. Perquè l'entrada, malgrat el formidable atractiu de lo desconegut y de lo ponderadíssim de la visió que comença, té quelcom d'enguniós y trist. L'ànima se sent sola y aclaparada baix d'aquelles voltes de pedra construïdes per ignotes commocions de la terra, semblants, sens dubte, a l'agitació dolorosa de la dona qui devé mare. Una fredor indefinible, de tomba de titans o de déus, però a la fi de sepulcre, s'apodera del cos, mentres l'esperit, encara lliure, fantasieja y s'extasia ab volada de sublimitat per l'espai del misteri.

Si per un moment quedeu sols, quan les llums y el conversar de la gent se són perduts en les llunyanes grandeses, sentiú les impressions físiques de la fosca y del silenci, no com a coses negatives, sinó com a quelcom qui té valor per sí mateix: *veyeu la fosca y sentiú el silenci*. Y, a la fi, un cert terror fisiològic, de la carn, dels ossos, de la feblesa de l'home, acaba per dominar y vèncer la superbia original de l'ànima.

Dintre l'obscuritat sinistra y misteriosa pareix que s'agiten monstruoses aparicions, que les columnes tenen braços qui s'allarguen pera subjectar-vos, que les boques de les coves són goles badades per la fam. El sòtil, aquell sòtil tant alt que la vista ni la llum no hi arriben, sembla que poc a poc davalla, com una llosa immensa que ha d'engrunar-vos. L'aire's torna pobre y enrarit; una extranya opressió tortura 'l cervell; sentiú fred a la mèdula...

Y, ja derrotats, vençuts, humiliats, tornats al no res inicial, aneu cap a la sortida...

y la mar y el cel apareixen als vostres ulls. Quina festa pera l'ànima, sortint de la fosca, trobar-se davant el cel y la mar!

La mar y el cel són blaus, amples y serens, infinits com l'esperança humana, fondos com l'enigma de la vida. A dins de l'amplaria del cel hi volen aucells de mil colors, y per damunt la serenitat de la mar llambreguen, a estones, les esquenes dels peixos, lluentes al sol, com si fossin de plata.

FELIX ESCALAS

PRIMAVERAL

Blanquegen tendrament els ametllers florits;
velluteja pels camps el verd de l'esperança;
la Primavera lleu com un perfum s'atança;
l'aire tremola ple d'anhels indefinits.

Al lluny, en l'aire clar, les serres són morades;
brolla de les corrents un inefable plor;
la llum en el ponent fa com un polen d'or
qui enrosa d'emoció les blanques nuvolades.

S'allarguen passionals les últimes clarors
per l'hora-baixa humil y palpitant d'olors
que amb un fervor d'encens de primavera's do-
nen.

Es fresc com una flor l'oratge cap-vespral;
purs com un rou, flotants dins un halè vital,
els gèrmens de l'amor per l'aire se difonen.

MIQUEL FERRÀ

LA FALTADA

EL director va donar tres copets a la caixa del violí després de dirigir una mirada escorcolladora a la gent a través d'una boirina de fum y polsaguera. Els músics, tots a la una, començaren un vals. Y tot seguit la sala quedà plena de parelles que dançaven rabentes entre crits y rialles, que'l corneti estrident ofegava, ferint les orelles de tot-hom. A les darreres notes esclatà un rebombori gran. La cridoria dels joves se barrejava ab els xiscles de les noyes, les rialles de les mares y el picament de mans dels homes, y altre cop els músics bufa que bufa, rasca que rasca, y el jovent roda que

roda, entre una polsaguera silenciosa que s'alçava lentament de les fustes resseques del paviment, moguts per l'ubriaguesa d'aquell espetec de sorolls que no'ls deixava sentir el pessigolleig de la suor que'ls amarrava.

Després hi hagué una pausa llarga. Un home, tot ranquejant, va regar el sol. El director, ab gran cuidado, posava pega a l'arquet. Els que encara respiraven depressa, de tant bufar, tenien els instruments de cap per avall pera escorre'ls. Les noyes, enraonant atrafegades, refrescaven nerviosament la calor de ses galtes ab uns vanos petits y plens de coloraines, y els balladors, ab el mocador al coll, el caliquenyo als llavis y el clavell a l'orella, feyen un rotllo al mitg de la sala.

La música torna a fer feina. El director no toca: dirigeix ab el front arrugat y la mirada trista. Es la seva especialitat. Toquen un ball que ell ha fet, y s'hi mira. Es una americana ont hi ha tot el sentimentalisme del director, d'aquell sabater que anyora'l temps de sa juvenesa y que'ls dies de feina improvisa, tot picant les soles, armonies que'ls seus aprenents admiren ab impulsos inconscients d'adulació. Les parelles ara han esdevingut reposades. Les faldilles no volen: cauen mústegues, esllanguides, tristes. El director veu en elles reflexada tota la força de la seva música seriosa, y s'enterneix y arruga més la frontallera y posa la mirada mitg plorosa. Tot se mou a l'impuls de sa inspiració. Se sent hèroe d'aquella gentada. Y s'emociona. Els músics, després, com sempre, li donaran tres copets a l'espatlla y li demanaran tabac. Ell es molt gasiu, però en aquells moments se purifica, identificat ab la bellesa y's torna bo. Y els altres li buiden la petaca ab una malícia d'infant.

Entre les parelles grans n'hi havia barrejada una de petita. Era en Quicu. Ballava ab una nena vehina, filla d'uns senyors, que era faltada. Havia tingut una malaltia molt llarga y quedà ab una tara al cervell. La pobra tenia prou enteniment pera capir els menyspreus de la canalla y sentir l'adoriment crudel de les befes, y no tenia prou rahó pera posar fre an aquella rialla continua, sense expressió, freda; aquella rialla que tant havia fet plorar a sa mare. Aquell dia era al ball, com cada diumenge. Tenia

quinze anys y volia fer tot lo que feyen les seves amigues de la mateixa edat. La mare d'en Quicu, que feya feynes a casa d'aquells senyors, li digué que ballés ab ella. El xicot no volia, per por de les rialles. A la fi hi ballà, avergonyit, temerós.

La faltada, al veure que aquella tarda no's quedava, com sempre, asseguda com les nenes y les lletges, sentí brollar l'alegria més gran de sa vida ab tot l'enlluernament de l'emoció. Y li caigué una llàgrima de goig, que's barrejà ab la pols. Quan finí la tonada d'aquella americana, la faltada, aquella noya alta y grossa, ab l'ignocencia d'una nena, sense l'allunyament dels homes que dicta'l pudor a les jovenetes, va petonejar an en Quicu y, sentint l'agraïment dintre'l cor, li digué tot acaronent-lo:

— Que t'estimo! Que t'estimo perquè m'has tret a ballar!

Els que ho van veure, uns van dissimular; altres, més crudels, ne feren broma; y sos pares, ofegats de pena, van endur-se-la, mentres ab un riure insubstancial d'idiota, y fent una babaya llarga, deya:

— L'estimo fins al cel an en Quicu!

Y baixava l'escala, passant el colze per la barana y embrutant-se'l vestit de seda que duya rublert de puntes y brodats.

Quan van esser a la cantonada del carrer se sentí que la música tocava un altre ball. La faltada volia tornar-hi. Els seus pares, que havien restat muts, aguantant-se ab coratge'ls sanglots y les llàgrimes d'aquell disgust, al voler parlar esclafiren en un plor que esgarriava. Y tots tres, plorant, abatuts, s'allunyaren d'aquell ball ont hi tornava a regnar un rebombori aixordador entre una nuvolada de fum més atapahida y pestilenta que may.

J. GORI

A JEREMIES

Profeta del dolò y de la tortura,
qui has rebejat ab sons de la teva arpa
les ruïnes dels temps! Encara s'ouen
intenses y vibrantes y sinistres,
com de riu desbordat, les teves notes
damunt del goig efímer, qui al sentir-te
tremola y se retorç com una flama.

Encara passa com un sò fatídic
 el teu lament amarg per sobre 'ls pobles,
 y s'estremeix el nostre cor al repte
 que d'ira vas llençar a la proterva
 ciutat dels grans destins, cruelment damnada.
 Ton plany potent, atravesant els sigles,
 rebota per les gèneres novelles,
 s'ens perdre'l seu vigor, que a tots els homes,
 com una tempestat d'esglay y horrura,
 confon y estemordeix ab sa amenaça,
 cavalcant sobre 'ls caps atterradora.
 Tos accents en tropell la desventura
 més negra fan que arribi fins nosaltres,
 y vegin nostres ulls, dels temps pretèrits,
 l'espectre esglaiador de l'extermini
 y de la fi de tot; y que ressonin
 a nostra orella atenta 'ls crits ferotges
 d'immenses multituds, que en fam y guerra
 van perdre 'ls essers, o que ja junyides
 al carro d'extranger més formidable,
 són fets esclaus misèrrims, qui pregonen
 als pobles veniders tota ruina,
 y diuen als imperis fers pressagis
 d'indefectible destrucció segura,
 signant el cel per única esperança!

Profeta, ta aflicció no es may bessona
 ab altra dels mortals! Ella es el símbol
 posat al cim agut de tots els pobles,
 comparable tant sols a la qui immensa
 al Fill de Déu donà mort inhumana!
 Al fons de tes esparses hi glateixen
 les veus de totes les nacions proscrites,
 y l'home, en son desvari, mai no troba
 dictats més expressius, com d'allí ragen
 commòsos y crüels, de flama y lluita!
 Allí s'es condensada l'invectiva
 tremenda y esglaiant que'l cel ha feta
 a l'home, qui atrevit, vessà en la copa,
 d'indignació ja plena, el foll sarcasme,
 la blasfèmia incessant, el sacrilegi
 de llum sinistra. Omnipotent justícia
 allí'l fer anatema centelleja
 com glavi de dos fils y terrorífic
 sobre tronos y llars milers de voltes
 prop de l'abim, amenaçats de càstic!
 Allí'l crit luctuós de fonda pena,
 de xorca servitut els ays planívols,
 el cruiximent sinistre d'ossaments
 en plena nit monstruosament revoltes,
 y l'anyorar fatal de béns inútils!

Profeta dels dolors, infon en l'ànima
 de pobles y d'imperis la severa
 angustia mortal que'ls humilia,
 que vegen tots serena y lluminosa
 la Llum de Déu que Veritat fulgura,

y may, com de Salem y Babilonia,
 ingrates y proscrites, vindrà'l plànyer
 que ompli ton arpa d'amargura eterna!

JAUME BOFARULL, PBRE.

LA PRINCESA VERITABLE

UNA vegada era un príncep que volia casar-se ab una princesa, però que ho fos de veritat; y s'en va anar a donar la volta al món buscant-ne una. De princesses ray, prou en trobava; però totes tenien algun sis o as.

Al cap d'algun temps s'en va tornar a la seva terra molt trist, perquè no havia trobat lo que buscava. Vet-aquí que una nit que feya una gran tempestat van trucar a la porta y el rey va manar que obrissin. Van obrir, y la que trucava era una princesa que la perseguïen una colla de revolucionaris del seu país, que acabaven de destronar al seu pare. Però, Déu meu, tenia tot el vestit y els cabells mullats de la tempesta.

Ab tot y això, va presentar-se com una veritable princesa, ab uns modos y acataments!

— Ben aviat sabrem si es princesa o no, — va pensar la reina.

Y, sense dir res a ningú, va entrar a l'al·cova, va desfer el llit y va posar un pèsol sobre les posts. Desseguida va posar vint matelàços sobre'l pèsol y vint coixins sobre els matelàços.

Aquest llit era'l que van destinar pera la princesa; y l'endemà al matí'l rey y la reina van entrar a la cambra y li van preguntar com havia passat la nit.

— Molt malament, — va respondre; — gaire bé no he pogut aclucar els ulls en tota la nit. Jo no sé lo que hi devia haver en aquest llit, ¡però sentia una cosa tant dura, que m'ha omplert tot el cos de blaus y estic tota adolorida!

Y d'aquesta manera van conèixer els reys y el príncep que aquella noya era una veritable princesa, perquè havia sentit un pèsol a través de vint matelàços.

El príncep, ben convençut, s'hi va casar; y el pèsol va fer-lo posar en el museu, aont

encara's deu conservar sota de un globo de cristall, si cap atrevit no se l'ha endut.

Anotada de Josefa Vilà, de Barcelona, per

GARME BARGUÉS

A les montanyes vehines de Barcelona

EN ELS TEMPS MODERNÍSSIMS

Vull admirar les obres del progrés,
qui, extenent de metall xarxes estranyes,
s'endú mitja ciutat a ses montanyes
i dels xics corriols ne fa carrés.

Qui am sistema mecànic incomprès
ha remogut els munts fins les entranyes,
ha fet enllà les pastorils cabanyes,
ciutadanes les cases de pagès.

Heu progressat, montanyes: ja sou plenes
de colles que xerriquen fent brometa
i llenen per cantar crits estridents;

sols falta que us visitin les carenes
pianos armoniosos de maneta
i venedores de bunyols calents!

VICENS BALANZÓ

LLIBRE DELS ENAMORATS

DIETARI D'UN POETA

(Acabament)

Si'ls meus companys ho sabien, quin riure! Ells, que creuen que no estimo; ells, que creuen que avorreixo; ells, que han vist que tantes vegades ridiculisava en mos escrits la manera d'estimar! Més si'ls meus companys te coneguessin, si no'ls mugués l'enveja, trobarien que faig bé estimant-te com t'estimo.

No t'he parlat may, més de tu tot ho sé. Tots els meus amics parlen abans, y després diuen que estimaven. No t'he parlat may, y t'estimo. Oh, y tall!... Y quan jo't parli, ja no'm caldrà dir que t'estimo... Més de tu tot ho sé, y tu tot ho sabs de mi. Vivim el món ideal, la poesia, que nostra jo-

venesa no ha de durar tant poc temps: ha de durar més que l'any següent de fer-te meva. An els altres, an aquells que estimen, voley a l'esperit arran de terra, y el nostre ha de voleyar enlaire, ben enlaire.

Plou. Cau l'aigua ab ritme monòton, sorda melodia que'm portes la tristesa. Dies ha que dura la pluja. El cel es de plom, cau al damunt, aflagella contemplar-lo.

L'hivern ja fuig; l'hivern ja es mort.

S'atança la nova primavera, y ab ella l'esperança del meu amor. S'atancen jorns ditxosos: ho pressenteixo. Sí: el meu cor juvenil no m'enganya. Vindran altra volta a enjoyellar els jardins les flors, les flors a qui estimo tant, y que elles tant a mi m'estimen. Vindran altra volta les dolces canturies de l'aucellada a fer-me companyia en l'anyorament. Fugirà altra vegada la gent de la ciutat, y de nou restaré tancat al teu finestral, que, pobre, no té altres flors que quan tu, caritativa, recolzada de braços, esperes. A qui esperes?

Vindrà la primavera y tu fugiras despiadada del caliu de la ciutat.

Recorda-t dels que deixes; recorda-ten; no t'oblidis de que l'amor sols ne té una de primavera.

Y guaitaré al teu finestral tancat, y em parlarà de tu, de tu, que seras lluny, y jo't veure prop, ben prop, ab els mateixos desitjos de sempre de parlar-te, d'estimar-te.

Vols que't cerqui quan siguis lluny? Recorda-t de mi, que t'enfortiras quan t'escometin.

Plou. Cau l'aigua ab ritme monòton, sorda melodia que'm portes la tristesa. El cel es de plom, cau al damunt, aflagella contemplar-lo.

L'hivern ja es mort.

Vindrà la nova primavera. Serà la del nostre amor?

Sorda melodia que'm portes sa tristesa! Dies ha que dura, y va plovent. Y els vidres del meu balcó regalimen un plor, y jo, assegut, segueixo contemplant, y pensant.

CRONICA D'ART

TEATRES

Si jo morís, vida meva, vina-m a veure ben extès dintre ma caixa. No'm besis, no'm toquis, y allunya-t prompte altra vegada, pera que no'm torbis la pau ab la dissort de l'esperança.

Vull esser enterrat aprop de la mar, mirant la vila gran de la plana morta, aprop del monstre infernal que vetlla sempre, més no'm dongueu un clos per llit: doneu-me la terra, perquè vull jeure en ella si'm guarda les meves ilusions. Més si soc teu, si m'estimes, que no's confongui'l meu cos tant prompte ab el no res; que m'estotgin dintre d'un clos, y deixeu-me un petit espay pera ella, pera ella, que en mort també anyoraré.

Y en l'hora de sol, que coses li explicaré, y en hores de nit, recordant aquelles nits de clar de lluna, esgranaré'l rosari d'ilusions y d'esperances, petonejant-la perquè la tindré apropet, ben apropet. Y la lluna banyarà nostre casal pera una eternitat, y les remors de les serres y de la ciutat, unint-se ab el bramular de l'ona, seran la melodia del nostre cant d'amor.

Si tu ets d'un altre, doneu-me terra, força runa que m'envolti y aixugui's meus ulls plorosos, y millor si pot-ser aprop d'un desmay, perquè la lluna no'm vegi y no'm parli de tu; y, si pot esser, que sigui en un lloc que tu hi passis, y no sàpigues què trepitges, com tu tampoc sabies lo què feyes el jorn que desfullaves mes ilusions. Més no... no, que jo desvariejo... t'estimo encara... encara t'estimo...

Si jo morís, vida meva, vina-m a veure extès dintre la caixa. No'm besis, no'm toquis... y no'm deixis... no'm deixis si vols salvar-me... Si jo'm morís, vida meva, ploraries tu? Ploren les flors al fugir la nit, que elles tant aimen, y tu no ploraries, vida meva? Vina-m a veure si jo'm moria!

I. L. BRICHS QUINTANA

PRINCIPAL. — No sabem si *La sardana dels promesos* es una visió musical o una sarsuela de *género chico*; però lo que se sab de cert es que la nova producció del crític de *La Veu*, del *Cu-cút* y de la *Il·lustració Catalana* es un treball fluixet, molt fluixet, quasi dolent, amb uns xistos a l'inglesa, y en conjunt respirant cert aire d'ignocència.

La música corrent, discreta, y a troços, en el cayent popular, bastant inspirada. El mestre Esquerrà pot felicitar-se. — BRICHS.

ROMEA. — *La Reina*, quadro dramàtic; *Jugant a casats*, diàlec, d'en August Barbosa.

La Reina (nom de la protagonista) es la dòna caiguda, que s'arrocega pel llot, impulsada per una força desconeguda, fatal, implacable... Y aquesta dòna té una ànima sana, pura, que estima, sí, perquè la Reina l'estima an en Titit, l'home noble, fort, que li allarga la mà, la seva mà endurida pel treball, pera aixecar-la, pera purificar-la... Y es que en Titit la veu tota la bondat de la Reina, y es que en Titit comprèn l'ànima d'aquella dòna y tremola pressentint que seguirà'l camí del vici... Per això l'estima. Y l'amor, ajuntant-los, redimeix els pecats de la Reina.

Aquest es, a la meua manera de veure, l'idea, el pensament d'en Barbosa. Idea y pensament altament confortadors: per això l'assume's fa simpàtic; per això deixa una impressió consoladora. Y si una obra consegueix això, ja té molt, però molt guanyat.

Al costat d'en Titit y la Reina s'hi mouen altres personatges que arrodoneixen el conjunt, entre ells en Tano, l'home rastreller, covart, que pretén viure a espatlles de la Reina; l'entremaliat Llimpia, el joganer Qüentos, el catxaçut Ganso, y l'Anton, l'amo de la taverna de sisos aon se desenrotlla l'acció, tots concebuts am gran sobrietat y moguts am gran coneixement escènic. Se veu que en Barbosa l'ha viscut aquell medi tant característic, nou a la nostra escena: per això l'obra resulta ben observada, desenrotllada ab molta traça y dialogada ab un sabor especial propi d'aquella gent.

Va esser un èxit franc y ben merescut. Tots els actors donaren relleu a llurs papers.

Jugant a casats es un pot de confitura sabrós y ben cuidat. De tot ell se desprèn un perfum que enamora y una moraleja sana y profitosa.

En Fuentes y la Jarque, bé. — X.

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE SEGON. — *Fructidor*, drama en quatre actes, d'Ignasi Iglesias, va ser l'obra representada en aquesta entitat el dia 29 d'Abril prop-passat.

La representació, a càrrec dels socis aficionats d'aquella casa, va ser esmeradíssima. En general, tots varen desempenyar el seu comès ab verda-dera naturalitat.

En primer lloc devem fer notar l'execució donada al segon acte, que fou afiligranada per part dels esposos Vila, arrencant al seu final un espontani aplaudiment de la lluida concurrència, que aquell dia omplena'l local.

En els demés varen ressaltar, ademés dels esmentats, la Sra. Vidal y Srta. Panadès, y el senyors Garrigó, Viñallonga, Creus, Fàbregas y altres.

Pot molt ben envanir-se, doncs, l'Ateneu, de comptar ab un quadro dramàtic de tants rellevants mèrits.

Sol solet, drama en tres actes, de n'Angel Guimerà, va ser l'obra escullida'l dia 6 del corrent mes.

Una vegada més s'ha demostrat en aquella entitat lo molt que val un quadro dramàtic que conti ab acertada direcció.

Les Sres. Vidal y Panadès, y els Srs. Vila, Solà, Garrigó, Arlubits, Fàbregas, Vilanova y altres companys, brodaren ab detalls esplèndits els papers que'ls estaven encarregats, recullint en pac calorosos aplaudiments que no'ls escasseja el públic que hi concorre, quan s'ho mereixen.

VETLLADA D'HONOR

Una vetllada ben hermosa fou la que se celebrà l'endemà de la festa dels Jocs Florals en el venerable Saló de Cent de nostra casa comunal a l'honor dels poetes premiats, reina de la festa y jurat qualificador, organisa'da per la culta y activa «Associació de Lectura Catalana».

La gentil regina Carme Amat aparegué acompanyada de les senyoretas de la «Lectura», que actuaren tant bé de dames de cort com de lectores algunes d'elles. Anaven totes vestides de blanc, y llurs blondes cabelleres cobertes per la seriosa negror dels injustament oblidats rets de nostres bones avies. Fou una idea feliç la de restaurar els clàssics capells de malla, y cal felicitar calorosament als de la «Lectura» pel seu bon gust, d'una manera especial a les distingides senyoretas que tant honraren als rets col·locant-los damunt ses belles testes.

Després de llegides algunes de les composicions premiades, s'en llegiren d'altres ja conegudes, que per sa bellesa meresqueren els aplaudiments de la

concurrència. Entre elles, *La mantellina blanca*, hermosa poesia de J. Franquesa y Gomis; *Lo Pi de Formentor*, d'una bellesa clàssica immortal, original de Mossèn Costa y Llobera; *La Serra*, de Joan Alcover, poesia de bellesa y distinció imponderables; *Oració a Madòna Maria*, d'Eugeni d'Ors, invocació soperba y genialment arbitraria, que, llegida per un lector no menys arbitrari, proporcionà al públic ocasió d'ensenyar l'orella; *El Dissabte*, poesia d'istil casulà de Ferran Agulló, y *El retrat de la Du Barry*, refinada poesia de Geroni Zanné.

Una entusiasta y sincera ovació fou tributada al Dr. Franquesa, a Mossèn Costa y a l'infadigable filolec Mossèn Alcover, a qui'l regidor Sr. Fuster féu alusió en son calorós parlament.

El Sr. Sansalvador, desde la tribuna dels lectors, ens anuncià que l'«Associació de Lectura Catalana» acceptava l'indicació que se li havia fet de portar a cap el monument al poeta més eminent de Catalunya, Mossèn Jacinto Verdaguer.

ART JOVE's complau en oferir a l'entitat organisa'dora de la festa que comentem el testimoni sincer de la seva simpatia.

ELADI HOMS

*****

NOVES

Han sigut presentats a l'aprovació del Governador Civil els estatuts de la nova entitat «Escoles del Districte sisè». L'entusiasme dels nombrosos socis inscrits fa esperar que pendrà hermosa volada l'idea de fomentar l'instrucció entre totes les classes socials de la barriada en que s'instal·laran dites Escoles.

XAVIER VIURA

PASQUA FLORIDA

POEMA

DE VENDA EN TOTES LES LLIBRERIES

50 CÈNTIMS

Hem rebut de l'«Associació de Lectura Catalana» els quatre primers quaderns de la publicació *Estudis corresponents a l'Historia de Catalunya*, editada baix la direcció d'aquella benemèrita Associació, y que al preu de 10 cèntims quadern s'han posat a la venda.

En bona fe que, pera la divulgació de la nostra historia, feia falta una edició lo més econòmica possible pera que aixís poguessin adquirir-la les classes socials més modestes, donant-los d'aquesta manera més facilitats pera instruir-se.

Felicitem, doncs, a l'esmentada entitat per l'interès ab que contribueix a l'il·lustració y educació de nostre poble.

Desde'l número vinent se regularisará definitivament ART JOVE, enriquint considerablement el nombre dels seus col·laboradors, augmentant l'exigència en la qualitat dels originals y enrobustint d'una manera especial les seccions de crítica, que entraran a desempenyar reputats escriptors joves.

La Societat «Espero Kataluna», constituïda pera propagar la llengua auxiliar internacional Esperanto, ha quedat definitivament instal·lada en son nou estatge, Plaça de Santa Agna, 4, 2.ª, en-

trant per l'escala principal del Foment del Treball Nacional.

A primers d'aquest més començà un curs públic y gratuït d'aquest idioma.

Els que desitgin informar-se del moviment esperantista internacional y de tot lo que a l'Esperanto fa referencia, cada dimars y divendres, de deu a dotze de la nit, en el mateix lloc, se'ls facilitaràn els datos que puguin interessar-los.

El Concell Directiu de la nova entitat «Escoles del Districte sisè» ha quedat constituïda pels senyors següents: President, D. Ramon Monegal; Vice-president, D. Gaspar Rosés; Secretari, D. Manel Serra; Vice-secretari, D. Rafel Cardona; Tresorer, D. Artur Mas; Contador, D. Ignasi Carsi; Vocals, D. Damià Mateu, D. Geroni Estrany, D. Victori Bisbal, D. Salvador Roca y don Joaquim Giralt y Verdaguier.

Tot seguit se prengueren importants acords a l'objecte de donar gran impuls a les obres que, baix l'inspecció del distingit arquitecte D. Fèlix Cardellach, començaran la vinenta setmana, pera que les Escoles puguin ser inaugurades el pròxim mes de Setembre.

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona

Biblioteca Popular de "L'Avenç"

ACABA DE SORTIR EL VOLUM 54

IMATGES I MELODIES, per Geroni Zanné

Aquesta biblioteca conté obres de literatura, ciències, arts, sociologia, historia, filosofia, teatre, etc., etc., originals dels mellors escriptors catalans y estrangers.

Cada volum, de més de 100 planes, am coberta a dugues tintes, 50 CÈNTIMS

De venda en totes les llibreries y kioscos

Celler Catalá y Bar de Cervesa, de J. CAMPAÑA

BONS VINS DE TAULA Y RANCIS * Depòsit de la tant acreditada Cervesa E. PETRY

Se serveix a domicili'l VI y la CERVESA (aquesta a preus de fàbrica)

En el bar se fan XOPS y DOBLES de CERVESA, y tant sols hi ha GASEOSA com a refrescant

PREUS DEL DETALL

USUAL { Xop 10 cèntims
Doble 20 " } PILSEN { Xop 15 cèntims
Doble 25 " } GASEOSA a 15 cèntims

Carrer de la CORRIBIA, 23 (davant de les escales de la Sèu)

ANEMIA,

clorosis, esllanguiment, pobresa de sang, desarreglos periòdics, palpitations nervioses, desvaneixements, debilitat per l'excés de treball mental, agotament per perdues humorals, se curen aviat ab la

Hemoglobina Líquida Dr. Grau

Demani-s en les farmacies. - Depòsit: Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

FIGUERAS

TAPIOQUES Y PURÉS
SUPERIORS
A TOTS ELS EXTRANJERS

Màquines NAUMANN pera cosir * Bicicletes NAUMANN sens rival
MÀQUINES RECTILÍNEES pera fer mitja y TRICOTOSES pera la fabricació de gèneros de punt. — Venda d'agulles y accessoris de tota mena. — Preus sens competència, al comptat y a plaços.
— Carrer d'Escudellers, 5, 7 y 9. — BARCELONA —

FERNÁNDEZ Y CARBONELL

PROVEHIDORS DE LA CASA REIAL

Rambla de Canaletes, 1. — BARCELONA

MATERIAL PERA FOTOGRAFIA

MONOPOLI EXCLUSIU DE L'IMMILLORABLE

Paper celoidina mate Satrap

DE L'IMPORTANTÍSSIMA CASA SCHERING, DE BERLÍN

DEPOSITARIS de tot lo que produeixen les cases:

GOERZ.	de Berlín	EASTMAN	de París
ZEISS	de Jena	POULENC	de París
GAUMONT	de París	AGFA	de Berlín
RICHARD.	de París	LUMIÈRE	de Lyon

Etc., etc.

Papers al carbó, senzill y doble transport

Carbó velours Artigue y a la goma bicromatada Höchelmeyer

SUCURSAL-LABORATORI A MONTSERRAT